

KRATKE NOVICE AKADEMIJA ZA SOCIALNE VEDE

V Sloveniji se je v letu 2018 rodilo 600 otrok manj. Selitveni prirast državljanov Slovenije pa je že osemindvajseto četrletje negativen. (Vir: SURS).

**Vabljeni na
ZIMSKI
izobraževalni
program !**

24. januar

**DEPRESIJA MED
UPORABNIKI
SOCIALNEGA VARSTVA**
mag. Miran MOŽINA,
dr. med, spec. psih.

7. februar

**SKRB ZA OSEBE Z
DEMENCO IN SVOJCE V
TERMINALNI FAZI
BOLEZNI**
Dr. Ljiljana LESKOVIC

21. februar

**SPOROČANJE SLABE
NOVICE STRANKI V
SOCIALNI STISKI**
Anka PATRU

28. februar in 1. marec

**PRIPRAVA NA
STROKOVNI IZPIT**
Dr. Bojan Regvar

ANKETA: JANUAR !

***Ali je bila socialna
politika v letu 2018
uspešna ali ne?***

Več na:

www.socialne-vede.si

KATERI SO RESNIČNI PROBLEMI V SOCIALNEM VARSTVU

V Evropi je podhranjenih 33 milijonov ljudi, v največji meri pa gre za kronične bolnike. Podhranjen je tudi vsak četrti bolnik, ki je sprejet na zdravljenje v bolnišnici, podobno je v domovih za stare in drugih ustanovah. Stanje pri nas je podobno, opozarjajo pri Slovenskem združenju za klinično prehrano.

Podhranjenost je stanje slabega prehranskega stanja. »S tem konceptom povemo, da nekdo nima dovolj energije ali posameznih mikro in makrohranil, s katerimi bi zadostil svojim potrebam glede na starost, aktivnost in bolezensko stanje. To stanje načinja delovanje vseh organskih sistemov, tudi miselnih, zato imajo bolniki, ki so podhranjeni, tudi večje kognitivne in čustvene težave. Slabo hranjene bolnike tudi bistveno težje zdravijo: pri njih se neželeni učinki zdravljenja in bolezni bolj odražajo, zmanjšajo se učinki zdravljenja, povečata se nevarnost zapletov in umrljivost.

Podhranjenosti pri bolnikih velikokrat ne morejo preprečiti, lahko pa jo zmanjšujejo – že to za človeka velikokrat pomeni terapevtsko okno, ko lahko bolezen zaustavijo.

Slabo prehransko stanje vpliva na poslabšanje praktično vseh kroničnih bolezni. K podhranjenosti so najbolj nagnjeni tisti, katerih bolezni izčrpava organizem. To so predvsem bolniki z rakom in bolniki z boleznimi prebavil – med njimi je lahko podhranjenih do 85 odstotkov bolnikov.

Druga največja skupina ljudi, ki so nagnjeni k podhranjenosti, so starostniki.

V starosti ljudje velikokrat plačujejo ceno za napačno prehranjevanje. Ne samo slabo telesno stanje, tudi apatičnost, depresija, brezup pri starostnikih so lahko povezani s slabim prehranskim stanjem.

Dejansko se izpostavlja, da je za sistem institucionalnega varstva potreben drugačen pristop, sistemsko urejanje v katerem morajo biti ukrepi zaradi progresivne rasti problema demence, dolgoročne projekcije staranja in zdravstvenih težav. Tako v zdravstvenem sistemu kot v socialnem sistemu bo vse bolj v ospredju celotna problematika staranja.

KAJ JE S SOCIALNIMI TRANSFERJI ?

V slovenskih medijih so se pojavili zanimivi naslovi: »CSD pred zlomom«; »Z motorko nad socialne delavce!«, »Napoved stavke za 9. januar«, ipd.

Se bo z novim letom sesul sistem, ki omogoča izplačilo socialnih pomoči, otroških dodatkov in štipendij? Ministrstvo je prejelo resno opozorilo s poplavo nezadovoljstva, na koncu so nerešene vloge razdeljene med tiste centre za socialno delo, ki niso beležili zaostankov..

S prvim januarjem naj bi centri za socialno delo začeli uporabljati informacijski sistem za podporo upravljanju z dokumentarnim gradivom t.i. »Krpan«. Ta naj bi zaposlene razbremenil. A med testiranjem se je pokazalo, da je v kar 50 odstotkih primerov prišlo do napak, ob tem pa so odkrili še, da številni CSD-ji za delovanje novega sistema sploh nimajo primerne infrastrukture. Zaposleni na CSD-jih, ki so v veliki stiski že zaradi slabo delujočih informacijskih sistemov, ki jih trenutno uporabljajo, se bojijo, da bo uvedba še enega nedelujočega sistema pripeljala do popolnega zloma CSD-jev.

Slednje napake so pojavna različica težav, ki so nastopile v letu 2010 s sprejemom »najbolj pravičnega in dobrega sistema za podeljevanje socialnih transferjev«.

Kadrovske težave – predvsem izbor vodstva za uvajanje sprememb pa so izkazale, da brez kadrovske rešitve ne bo šlo.

KRAJŠA MEDNARODNA PRIMERJAVA S FRANCIJO

Je možna primerjava med gibanjem »rumeni jopiči« v Franciji in stanjem v Sloveniji ?

V Franciji namreč stavka tiha večina iz srednjega sloja in sicer zaradi težav, ki jih v običajnem življenju posameznika pogojujejo visoke cene, visoki davki, ekstremno kompleksna administrativna ureditev z 12 milijoni uradnikov. Izstopajo težave ljudi, ki si ob visoki minimalni plači in predvsem ob povprečni plači težko privoščijo – kvaliteto življenja.

Hkrati so težave v Franciji dokaz, da je nemogoče držati težave ljudi v nedogled pod pokrovom z visokimi deleži pobranih davkov,

da se težav ne da reševati z izrazito visokim deležem socialnih transferjev glede na razrez v državnem proračunu in da težav srednjega sloja ni smiselno spregledati.

Krajša primerjava s Slovenijo ni mogoča, to dejansko zahteva poglobljeno primerjavo, ki bi vključevala tudi kulturno tradicijo do upora in odnosa do uveljavljanja neposredne demokracije.

Tudi pri nas se delež za socialne transferje v osnovi dviguje, dvignila se je minimalna plača, vendar se lahko reče, da vsaka 4 družina v Sloveniji težko živi, kar še predobro vemo v socialnem varstvu. NI pa pri nas mogoče pričakovati nasilja na ulicah, kar nas pomembno ločuje od sedaj videlih demonstracij na ulicah Francije.

JE SLOVENSKI JAVNI DOLG OVIRA ZMANJŠEVANJE REVŠČINE

Novela zakona o minimalni plači je z višine 638 evrov neto zvišala minimalno plačo na 667 evrov, leta 2020 pa bo narasla na 700 evrov neto. Zakon poleg tega ureja tudi, da bodo dodatki iz minimalne plače izločeni s 1. januarjem 2020 ter da bo minimalna plača omejena tako navzgor kot navzdol. DZ je s 56 glasovi za in nobenim proti novelo zakona soglasno podprl.

Ne glede na vse, se nihče ni vprašal ali to trg dela prenese, saj so napovedi upada gospodarske rasti kar vrstijo. Nihče tudi ni povedal, kako bo zagotovil sredstva za dvig minimalne plače v zdravstvu in socialnem varstvu, kjer je največji delež oseb z minimalno plačo (strežnice, bolničarji, čistilci), zaradi česar bo prišlo do dviga cen storitev, ki jo bo pokrila končni uporabnik, večinoma pa gre tu za starejše ljudi, katerih pokojnine padajo že zadnjih deset let.

Anketa, ki so jo izvedli v mednarodnem podjetju Deloitte, je pokazala, da v gospodarstvu niso izrazito proti uvedbi novih tipov davkov. Z uvedbo zdravstvenega centa za trošarine na alkohol, tobak in sladke pijače bi se denimo strinjalo skoraj 63 odstotkov vprašanih. Si pa želijo bolj pravično obdavčitev dela in kapitala. Če pa bi vlada uresničila vse ukrepe pri davkih, ki so zapisani v koalicijski sporazum, bi jih skoraj tretjina razmislila o selitvi v tujino.

Vlada je sprejela novi Zakon o nepravdnem postopku

Ključni razlog za sprejem novega Zakon o nepravdnem postopku je povezan s sprejetjem Družinskega zakonika, ki se bo začel uporabljati s 15. aprilom 2019. Zakonik namreč narekuje, da bodo sodišča v vseh družinsko-pravnih razmerjih odločala v nepravdnem postopku.

Zakon o nepravdnem postopku bo omogočal hitrejšo reševanje zadev na družinskem področju. Po mnenju Vlade je nepravdni postopek primernejši od drugih, predvsem pa v ospredje postavlja načelno dolžnost sodišča, da po uradni dolžnosti ugotovi vse pomembne okoliščine ne glede na dokaze, ki so jih predložile stranke.

Zakon o nepravdnem postopku bo omogočil hitrejšo reševanje zadev na družinskem področju, kar je pri odločanju o ukrepih za varstvo koristi otroka izjemno pomembno, še posebej v primerih, ko je položaj otroka ogrožen. Če so otrokove koristi resno ogrožene, mora država zagotoviti, da bo zanje poskrbljeno. Zadeve bodo potekale prek enotne obravnave pred istim okrožnim sodiščem in po enotnem postopku. V sodni postopek bodo ustrezno umeščeni tudi centri za socialno delo glede na pristojnosti, kot predlagatelji ali zakoniti udeleženci postopkov. Poudarjena bo vloga sodnika, prav tako pa bo dopuščena možnost revizije in tako dostopnost do vrhovnega sodišča. Izpostavljeno je tudi, da je bilo med pripravljanjem zakona ugotovljeno, da bo nujno treba pristopiti tudi k spremembam družinskega zakonika, da bodo sodišča lahko učinkovito delovala.

SINDIKATI, VLADA STAVKA, PLAČE, OBLJUBE IN REALNOST

Socialno varstvo je zaradi dviga plač v ponovnem precepu med obljubami, med obstoječimi zakoni in financiranjem. V domovih za stare se srečujejo z nujnostjo preučevanja dviga cene oskrbnega dne, v drugih zavodih, z definiranjem potrebnih virov za dvig plač. Napovedi stavk so se umaknile dogovorom o prihodnosti, sedaj pa je na vrsti financiranje oziroma realizacija, ki pa ni tako jasna, kot je bilo videti v času sprejema dogovorov. Pojavila so se povsem konkretna vprašanja.

In kaj je na številna vprašanja odgovorila Vlada RS:

Vlada bo v okviru obstoječih virov financiranja zagotovila, da bodo sredstva za višje stroške dela, ki ji prinaša sporazum s sindikati javnega sektorja, upoštevana pri usklajevanju predlogov finančnih načrtov, so na ministrstvu za javno upravo zapisali v odzivu na opozorila socialnih zavodov, da sredstva za višje plače še niso zagotovljena.

Na ministrstvu so spomnili, da se plače zaposlenih v subjektih javnega sektorja financirajo iz državnega in občinskih proračunov ter zavoda za zdravstveno zavarovanje in zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Prav tako se financirajo iz taks, pristojbin in drugih virov, kot so plačilo oskrbovalnine v domu starejših in plačilo dijaških domov.

Slabih 60 odstotkov financiranja plač zaposlenih v javnem sektorju bremeni državni proračun, osem do devet odstotkov občinske proračune, 23 odstotkov obe socialni blagajni, okoli 10 odstotkov financiranja plač pa je iz drugih virov.

DSO se bo zaradi napovedanega v začetku leta 2019 podražili za 2%, Sindikat, ki pokriva CSDje pa je zaradi obljub o izboljšanju stanja in ponovni preučitvi dela CSD odpovedal stavko za 9. januar 2019.

ZAKLJUČNI KOMENTAR LETA 2018

Leto 2018 so zaznamovali številni preobrati na političnem področju, državne in lokalne volitve. Odšli so stari kadri, prišli so novi kadri. Pomembne spremembe v socialni politiki, kljub napovedim, enostavno ni. Večina socialne politike je usmerjena v financiranje obstoječih pravic, nekatere pravice so se malo zvišale, za nekatere so odpravljene varčevalni ukrepi, delno so se povišale plače. Vse to je pravzaprav pričakovano in ne predstavlja socialne politike, temveč bolj kot ne realizacijo zakonov, ki so sprejeti v preteklosti.

Reform ali realizacije novih obljub ter nove socialne politike ni videti.

Socialni nemiri v evropskih mestih, kažejo na globoko nezadovoljstvo, zaskrbljenost in negotovost ljudi, ki so nekoč udobno živeli v

zavetju ekonomskega srednjega sloja, danes pa večinoma delajo zgolj zato, da bolj ali manj udobno preživijo, upanja v ekonomsko varno prihodnost pa nimajo več.

To je stanje, ki se v najbogatejših evropskih državah vleče od gospodarske krize, danes pa postaja jasno, da se vrnitev v razmere pred krizo ne bo zgodila. Razočaranje nad politiko, ki jih je pripeljala do tega, in strah pred prihodnostjo ljudi navdajajo z obupom.

Kljub vsemu pa se zdi, da bo socialna politika tista, ki bo odločila o uspešnosti sedanje Vlade. Obljube o dvigu pokojnin in dvigu odmernega odstotka za izračun pokojnin bo na naslednjih volitvah mogoče preveriti, ravno tako bodo ljudje iz srednjega sloja in gospodarstva znali izračunati, ali so pod to Vlado delovali oziroma živeli kaj bolje. Razprave o pokojninski reformi zato niso povsem nedolžne, razprava o trgu dela ni samo abstraktna stvar, tudi številne razprave o zlorabah v sistemu dodeljevanja socialnih pomoči niso nekaj, kar se ljudi ne bo dotaknilo. Če se sistem ne bo spremenil, ampak bo prišlo do zviševanja davkov za ohranitev obstoječega stanja se lahko napove povsem jasen razplet z nezadovoljstvom ljudi, kljub sedaj še ugodnim gospodarskim rezultatom.

REZULTAT ANKETE V DECEMBRU

V decembru smo postavili enostaven vprašalnik? **Ali je bila socialna politika v letu 2018 uspešna ali ne ? Pri tem smo želeli primerjati oceno za leto 2018 z ocenami za predhodni dve leti.**

Imeli smo dve vlade, referendum in volitve. Kar nekaj stvari je bilo začetkih, npr. realizacijo reforme CSD, uvedba zakona o dolgotrajni oskrbi, hkrati pa so opuščene ideje o reformi trga dela in spremembi pokojninske zakonodaje. Delne spremembe pri transferih in njihovo višanje predstavljata ukrepe, ki so skladni z gospodarsko rastjo, vendar so naleteli v praksi na mešane odzive, kajti izkazalo se je, da se transferje da zlorabiti.

Vprašanje v decembru nadaljujemo še v januarju, tako da bo odgovor dejansko reprezentativen: **Ali je bila socialna politika v letu 2018 uspešna ali ne ?**

Naslednje novice bodo izšle 1. FEBRUARJA 2019
